

ЗАЙМАЛЬНАЯ СТАТИСТИКА

З дапамогай ГУН вызначылі самых цытаваных навукоўцаў і самых актыўных аўтараў 2022 года

Стар. 2–3

АБАРОНЦЫ ЛІЧБАВЫХ ДАНЫХ

З наступнага навучальнага года БДУ будзе рыхтаваць спецыялістаў па кібербяспецы

Стар. 4

«БЫЦЬ ДОБРЫМ З ЛЮДЗЬМІ»

Пагутарылі з прафесарам Мікалаем Трушам пра яго жыццёвыя правілы

Стар. 6

СУРАЗМОЎЦЫ ГАМЕРА І ВЕРГІЛІЯ

Кафедры гэтай студэнты чытаюць антычныя творы... На мове арыгінала!

Стар. 7

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

www.gazeta.bsu.by

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V і XV Нацыянальных конкурсаў друкаваных СМІ «Залатая літара» ў намінацыях «Найлепшая шматтыражная газета», «Найлепшыя матэрыялы навуковай, навукова-папулярнай тэматыкі»

22 лютага 2023 года, № 2 (2267)

БДУ падпісаў шэраг дамоў з ВНУ Рэспублікі Зімбабвэ

Шырокі спектр навукова-інавацыйнага супрацоўніцтва прадставіў БДУ ў Зімбабвэ. Праца дэлегацыі ўніверсітэта на пляцоўках гэтай краіны працягвалася з 30 студзеня па 1 лютага ў рамках дзяржаўнага візіту Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі.

Дэлегацыя БДУ на чале з рэктарам Андрэем Каралём прыняла ўдзел у Другім беларуска-зімбабвійскім бізнес-форуме «Пашыраючы гарызонты: дынамічныя рашэнні эканамічнага развіцця», а таксама ў шэрагу мерапрыемстваў датычных адукацыі і навукі. У прыватнасці, Андрэй Кароль сустрэўся з кіраўніцтвам Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі, навукі і тэхналагічнага развіцця, правёў перамовы з калегамі з вядучых ВНУ Зімбабвэ падчас круглых сталоў, сустрэч і наведванняў. Нацыянальнаму ўніверсітэту тэхналогій і навукі, Тэхналагічнаму інстытуту Харарэ, Тэхналагічнаму ўніверсітэту Чынхоі, Універсітэту Зімбабвэ, Дзяржаўнаму ўніверсітэту Лупанэ БДУ прадставіў свае прапановы па супрацоўніцтве. Яны датычацца медыцыны, фармацэўтыкі, кіравання воднымі рэсурсамі, ачысткі вады, геалогіі, разведкі радовішчаў карысных выкапняў, біяхіміі, экалогіі, глебазнаўства і інш. У прыватнасці, калегам з афрыканскай краіны распавялі пра вытворчасць лекавых прэпаратаў, ультрагу-

кавых лічыльнікаў газу, пра паслугі па рашэнні прыкладных задач горназдабыўной прамысловасці, ачыстцы забруджаных вод. У галіне сельскай гаспадаркі перспектывымі могуць стаць сумесныя праекты па вывучэнні ўздзеяння засалення глеб на расліны і ўраджай, уплыву змены клімату на навакольнае асяроддзе і інш. Узаемадзеянне ў галіне адукацыі бачыцца, з пазіцыі БДУ, у падрыхтоўцы грамадзян у Інстытуце дадатковай адукацыі, навучанні на англійскай мове ў магістратуры, аспірантуры, па праграмах адукацыі дарослых. Таксама афрыканскаму боку прапанаваны распрацоўка і рэалізацыя сумесных адукацыйных праграм, удзел у навуковых канферэнцыях, арганізацыя гасцявых лекцый, стажыровак выкладчыкаў і студэнтаў з Зімбабвэ. Усяго беларуская ВНУ ініцыявала больш за 20 прапаноў.

Нагадаем, сёння БДУ супрацоўнічае з Зімбабвэ ў рамках падпісанага ў 2019 годзе Мемарандума аб дамоўленасці з Міністэрствам вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі, навукі і тэхналагічнага

развіцця Зімбабвэ. Мяркуецца, што ў найбліжэйшы час супрацоўніцтва паміж краінамі актывізуецца, што дазволіць напоўніць гэты дакумент канкрэтным зместам і дасягнуць новых пагадненняў у галіне адукацыі і навукі. Першым вынікам для БДУ стала падпісанне чатырох мемарандумаў аб узаемаразуменні з Універсітэтам Зімбабвэ, Адкрытым універсітэтам Зімбабвэ, Дзяржаўным універсітэтам Лупанэ, Нацыянальным універсітэтам тэхналогій і навукі. Дакументы прапісваюць агульныя палажэнні і ўмовы міжуніверсітэцкага ўзаемадзеяння ў галіне адукацыі, навукі і рэалізацыі сумесных праектаў па розных напрамках. Плануецца развіваць акадэмічны абмен навучэнцамі і спецыялістамі, прымаць удзел у навукова-даследчых і адукацыйных праектах, абменьвацца матэрыяламі, планами, публікацыямі і іншай профільнай інфармацыяй.

– Афрыка – вельмі перспектывны рынак з пазіцыі адукацыі, нягледзячы на тое, што ў гэтай краіне свае асаблівасці атрымання

вышэйшай адукацыі, – гаворыць рэктар БДУ Андрэй Кароль. – Але тым не менш Зімбабвэ арыентавана на якасную і канкурэнтную з пункту гледжання цаны падрыхтоўку спецыялістаў у нашай краіне. Адчуваецца неабходнасць большай інфармаванасці пра БДУ. І наш візіт у гэтую краіну дазволіў часткова расказаць пра сябе, прадэманстраваць магчымасці ўніверсітэта і навукова-даследчых інстытутаў. Калегі з Зімбабвэ дзяліліся ўражаннямі пасля сустрэчы і размоў, высока ацанілі перспектывы нашага супрацоўніцтва. Нанаспадарожнік БДУ, лекавыя прэпараты – толькі нямногае, што выклікала пэўную цікавасць. Не кажу ўжо пра адукацыйныя магчымасці. Мы гатовыя прапанаваць шырокі сегмент спецыяльнасцяў для афрыканскіх студэнтаў, у тым ліку на англійскай мове. Сёння БДУ ўваходзіць у адзін працэнт найлепшых універсітэтаў свету, што заўсёды ўлічваецца патэнцыяльнымі партнёрамі. З гэтага пункту гледжання мы робім усё магчымае, каб студэнтамі БДУ сталі і студэнты з Зімбабвэ. Склалася дакладнае перакананне, што цікавасць БДУ выклікаў па вялікім спектры напрамкаў, стаўлю на адзін узровень адукацыйны і навукова-тэхнічны кампанент супрацоўніцтва.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

УРАЧЫСТАСЦІ

Фота з партала Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь (president.gov.by)

У Палацы Незалежнасці Прэзідэнт уручыў дыпламы доктара навук васьмі навукоўцам, сярод іх – два прадстаўнікі БДУ.

Кожнае адкрыццё беларускіх навукоўцаў становіцца нацыянальным здабыткам. Пра гэта Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка заявіў 9 лютага на цырымоніі ўручэння дыпламаў доктара навук і атэстатаў прафесара навуковым і навукова-педагагічным работнікам.

Кіраўнік дзяржавы павіншаваў навуковых работнікаў з прысваеннем высокіх званняў, адзначыў, што яны прайшлі вялікі шлях, перш чым пераадолець гэту прафесійную планку. Звяртаючыся да навукоўцаў, кіраўнік дзяржавы заклікаў распрацоўваць новыя тэхналогіі.

«Вялікая праца стаіць за кожным вашым дыпламам і атэстатам, – сказаў Прэзідэнт. – Шчыра жадаю, каб услед за чарговымі званнямі вы дасягнулі самай галоўнай вяршыні навуковага поспеху. Не проста сказалі новае слова ў навуцы, а прымуслілі ўвесць свет гаварыць пра вас, нашы дасягненні. Паколькі ў гісторыі застаецца не статус, а імя. Стаўце перад сабой у добрым сэнсе слова дзёрзкія і абавязкова высакародныя мэты».

Дыпламы доктара навук кіраўнік дзяржавы ўручыў васьмі навукоўцам, у тым ліку двум супрацоўнікам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Прафесару кафедры гісторыі Расіі **Сцяпану Цемшаву** вучонае ступень доктара гістарычных навук прысуджана за распрацоўку новага напрамку ў беларускай гістарыяграфіі, звязанага з фарміраваннем дзяржаўных фінансаў у Старажытнай Русі і вызначэннем іх ролі ў найважнейшых падзеях эпохі Сярэднявечча ва ўсходнеславянскім рэгіёне.

Вучонае ступень доктара філалагічных навук прысуджана загадчыку кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі **Святлане Харытонавай** за навукова-тэарэтычнае абгрунтаванне канцэпцыі сістэмаўтварэння дзіцячых сродкаў масавай інфармацыі, фарміравання іх візуальна-семантычнай структуры і рэалізацыі выхаваўчага патэнцыялу, што садзейнічае развіццю журналістыкі і медыякамунікацыі для дзяцей.

На сустрэчы былі закрануты ў тым ліку і пытанні развіцця айчынай журналістыкі, падрыхтоўкі кадраў для гэтай сферы. Асабліва ўвага была нададзена рабоце факультэта журналістыкі БДУ. Прэзідэнт растлумачыў, што кіраўнікі сродкаў масавай інфармацыі перш за ўсё павінны быць зацікаўлены ў падрыхтоўцы прафесійных кадраў, а значыць, ім трэба курыраваць гэты працэс. Раней было прынята рашэнне аб стварэнні спецыяльнага савета ў БДУ, куды ўвайшлі б кіраўнікі рэспубліканскіх сродкаў масавай інфармацыі.

Святлана Харытонава выказалася працяперашні стан беларускай журналістыкі праз прызм развіцця дзіцячай прэсы. «У сучаснай журналістыцы, хацелася б падкрэсліць асабліва, назіраецца тэндэнцыя несістэмнага і непаслядоўнага развіцця дзіцячых выданняў, што даследавалі мы. Праўляецца тэндэнцыя распаўсюджвання забаўляльнага і інакultурнага кантэнту, разам з якім у дзіцячую свядомасць пранікаюць не характэрныя для айчынных выхаваўчых традыцый маральныя ўстаноўкі. Пры гэтым нівеліруюцца маштабы асвятлення інтэлектуальнага і духоўнага патэнцыялу дзяцей», – адзначыла загадчык кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі.

**Паводле інфармацыі
прэс-службы Прэзідэнта РБ**

Займальная статыстыка: сабралі топ-5 самых цытаваных у 2022 годзе навукоўцаў і самых актыўных аўтараў

Якія навукоўцы БДУ ў мінулым годзе сталі найбольш цытаванымі паводле даных «Акадэміі Google» (на 9.12.2022), нам распаўялі ў Галоўным упраўленні навукі БДУ.

Педагагічны кірунак

Паводле даных Расійскага індэкса навуковага цытавання (РІНЦ), рэктар БДУ Андрэй Дзмітрыевіч Кароль – лідар Беларусі па індэксе Хірша ў катэгорыі «Народная адукацыя. Педагогіка». Таксама ён адзін з найбольш цытаваных беларускіх навукоўцаў у педагогіцы па ацэнцы «Акадэміі Google». Н-індэкс цытавання яго прац раўняецца 25, а i10-індэкс (колькасць артыкулаў аўтара, якія атрымалі не менш за 10 спасылкаў кожная) – 52.

Сярод выкладчыкаў БДУ найбольш цытаванымі ў мінулым годзе таксама былі Вашчанка Святлана Валянцінаўна (дацэнт кафедры неарганічнай хіміі, кандыдат хімічных навук, дацэнт) і Вартніцкі Юрый Іосіфавіч (загадчык кафедры тэлекамунікацый і інфармацыйных тэхналогій ФРКТ, кандыдат фізіка-матэматычных навук, дацэнт).

Біялагічны факультэт

- Дзямідчык Вадзім Віктаравіч (дэкан, член-карэспандэнт НАН Беларусі, доктар біялагічных навук, дацэнт)
- Сямак Ігар Віктаравіч (загадчык кафедры біяхіміі, кандыдат біялагічных навук, дацэнт)
- Патаповіч Ала Іванаўна (вядучы навуковы супрацоўнік НДЛ фізіялогіі кафедры фізіялогіі чалавека і жывёл, кандыдат біялагічных навук)
- Касцюк Уладзімір Андрэевіч (загадчык НДЛ фізіялогіі кафедры фізіялогіі чалавека і жывёл, доктар хімічных навук, прафесар)
- Адамовіч Барыс Уладзіслававіч (загадчык НДЛ гідраэкалогіі, кандыдат біялагічных навук, дацэнт)

Механіка-матэматычны факультэт

- Абламейка Сяргей Уладзіміравіч (прафесар кафедры вэб-тэхналогій і камп'ютарнага мадэлявання, акадэмік НАН Беларусі, доктар тэхнічных навук, прафесар)
- Міхасёў Генадзь Іванавіч (загадчык кафедры бія- і нанамеханікі, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар)
- Антаневіч Анатоль Барысавіч (прафесар кафедры функцыянальнага аналізу і аналітычнай эканомікі, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар)
- Дуброў Барыс Міхайлавіч (дацэнт кафедры вэб-тэхналогій і камп'ютарнага мадэлявання, кандыдат фізіка-матэматычных навук, дацэнт)
- Карзюк Віктар Іванавіч (прафесар кафедры матэматычнай кібернетыкі, акадэмік НАН Беларусі, доктар фізіка-матэматычных навук)

Фізічны факультэт

- Углоў Уладзімір Васільевіч (загадчык кафедры фізікі цвёрдага цела, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар)
- Навіцкі Андрэй Віктаравіч (загадчык кафедры фізічнай оптыкі і прыкладной інфарматыкі, доктар фізіка-матэматычных навук, дацэнт)
- Гарудка Ірына Уладзіміраўна (дацэнт кафедры біяфізікі, кандыдат біялагічных навук, дацэнт)
- Паклонскі Мікалай Аляксандравіч (прафесар кафедры фізікі паўправаднікоў і нанаэлектронікі, член-карэспандэнт НАН Беларусі, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар)

- Мазанік Аляксандр Васільевіч (вядучы навуковы супрацоўнік НДЛ энергаэфектыўных матэрыялаў і тэхналогій кафедры энергафізікі, кандыдат фізіка-матэматычных навук, дацэнт)

Хімічны факультэт

- Касцюк Сяргей Віктаравіч (загадчык кафедры высокамалекулярных злучэнняў, доктар хімічных навук, прафесар)
- Блахін Андрэй Віктаравіч (загадчык кафедры фізічнай хіміі, доктар хімічных навук, прафесар)
- Панькоў Уладзімір Васільевіч (прафесар кафедры фізічнай хіміі, доктар хімічных навук, прафесар)
- Савіцкая Таццяна Аляксандраўна (прафесар кафедры фізічнай хіміі, доктар хімічных навук, дацэнт)
- Свірыдаў Дзмітрый Вадзімавіч (дэкан, член-карэспандэнт НАН Беларусі, доктар хімічных навук, прафесар)

Юрыдычны факультэт

- Васілевіч Рыгор Аляксеевіч (загадчык кафедры канстытуцыйнага права, член-карэспандэнт НАН Беларусі, доктар юрыдычных навук, прафесар)
- Балашэнка Сяргей Аляксандравіч (прафесар кафедры экалагічнага і аграрнага права, доктар юрыдычных навук, прафесар)
- Лізгара Вікторыя Яўгенаўна (дацэнт кафедры экалагічнага і аграрнага права, кандыдат юрыдычных навук, дацэнт)
- Макарава Тамара Іванаўна (загадчык кафедры экалагічнага і аграрнага права, доктар юрыдычных навук, прафесар)
- Круглова Галіна Анатольеўна (прафесар кафедры паліталогіі, доктар філасофскіх навук, дацэнт)

Філалагічны факультэт

- Мячкоўская Ніна Барысаўна (прафесар кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства, доктар філалагічных навук, прафесар)

вук, прафесар)

- Лебядзінскі Сяргей Іванавіч (загадчык кафедры тэорыі і методыкі выкладання рускай мовы як замежнай, доктар філалагічных навук, дацэнт)

- Пракапчук Вольга Генрыхайна (загадчык кафедры класічнай філалогіі, кандыдат філалагічных навук, дацэнт)

- Саўко Іна Эдуардаўна (дацэнт кафедры рыторыкі і методыкі выкладання мовы і літаратуры, кандыдат педагагічных навук, дацэнт)

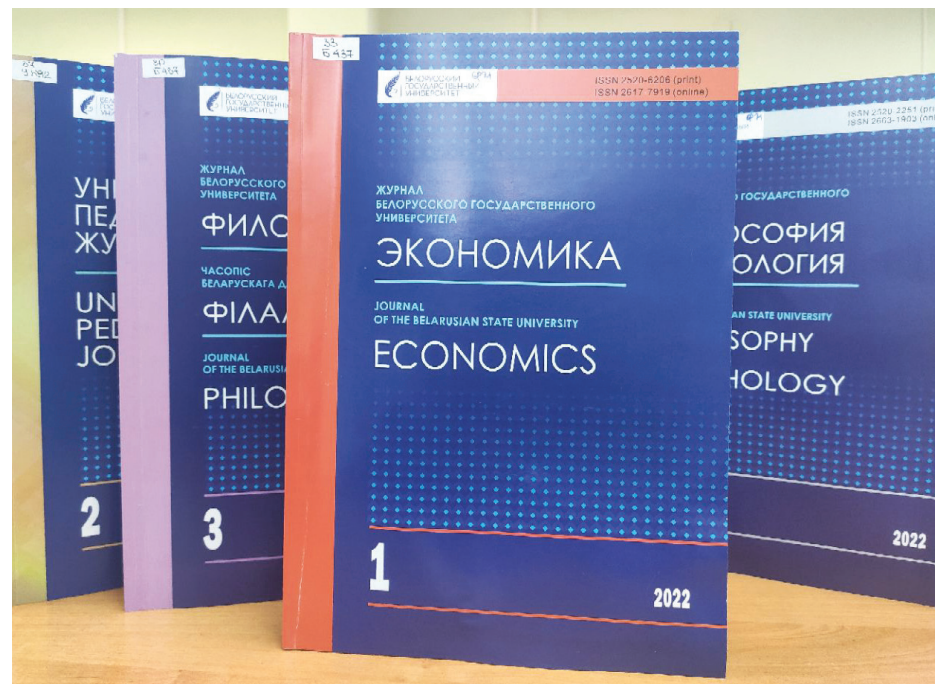
- Скарапанава Ірына Сцяпанаўна (прафесар кафедры рускай літаратуры, доктар філалагічных навук, прафесар)

Факультэт прыкладной матэматыкі і інфарматыкі

- Дудзін Аляксандр Мікалаевіч (загадчык НДЛ прыкладнага імавернаснага аналізу кафедры тэорыі верагоднасцяў і матэматычнай статystыкі, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар)
- Клімянок Валянціна Іванаўна (галоўны навуковы супрацоўнік НДЛ прыкладнага імавернаснага аналізу кафедры тэорыі верагоднасцяў і матэматычнай статystыкі, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар)
- Дудзін Сяргей Аляксандравіч (вядучы навуковы супрацоўнік НДЛ прыкладнага імавернаснага аналізу кафедры тэорыі верагоднасцяў і матэматычнай статystыкі, кандыдат фізіка-матэматычных навук)
- Дудзіна Вольга Сяргееўна (вядучы навуковы супрацоўнік НДЛ прыкладнага імавернаснага аналізу кафедры тэорыі верагоднасцяў і матэматычнай статystыкі, кандыдат фізіка-матэматычных навук)
- Котаў Уладзімір Міхайлавіч (загадчык кафедры дыскрэтнай матэматыкі і алгарытмікі, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар)

Факультэт радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій

- Ушакоў Дзмітрый Уладзіміравіч (дэкан,

57

выданняў, аўтарамі якіх з'яўляюцца супрацоўнікі БДУ, прыняла ў свой фонд у 2022 годзе Фундаментальная бібліятэка БДУ. Сярод іх вучэбна-метадычныя дапаможнікі і матэрыялы, манаграфіі, зборнік эўрыстычных казак, пяцітомнік «Інтэлектуальная эліта Беларусі», тэзісы дакладаў навуковых, навукова-практычных і навукова-метадычных канферэнцый.

Бук, дацонг, сас тинка, элладонгир, вилжосон, п.

Абаронцы лічбавых даных

У БДУ пачнуць падрыхтоўку спецыялістаў па кібербяспецы

Сёння лічбавымі данымі валодае практычна кожны чалавек. Пра бяспеку даных турбуюцца большасць кампаній. Прафесіяналы ў галіне абароны інфармацыі і інфармацыйнай інфраструктуры запатрабаваны ва ўсім свеце.

Жыццё сучаснага чалавека складана сабе ўявіць без смартфонаў і камп'ютараў, без глабальнай камп'ютарнай сеткі – інтэрнэту, Wi-Fi і Bluetooth. Без абароны нашы банкаўскія даныя, прыватныя паведамленні, інфармацыя пра дзеянні ў сетцы сталі б агульнадаступнымі. А выхад з ладу аўтаматызаваных сістэм, неабходных для забеспячэння жыццядзейнасці прамысловых прадпрыемстваў, транспарту, банкаўскай і тэлекамунацыйнай сфер, можа прывесці да крытычных наступстваў.

– Адкрыццё новай спецыяльнасці прадывітавана часам. Кібербяспека – гэта не толькі абарона інфармацыі, але і гарантаванне бяспекі інфармацыйнай інфраструктуры: тэлекамунацый, цэнтраў апрацоўкі даных, аўтаматызаваных сістэм кіравання вытворчасцю, прылад інтэрнэту рэчаў, – тлумачыць загадчык кафедры тэлекамунацый і інфармацыйных тэхналогій ФРКТ, кандыдат фізіка-матэматычных навук, дацэнт Юрый ВАРАТНІЦКІ. – У краіне і ў свеце расце колькасць крытычна важных аб'ектаў інфарматызацыі, непаладкі з якімі могуць пацягнуць цяжкія наступствы ў палітычнай, эканамічнай, сацыяльнай, інфармацыйнай, экалагічнай сферах. У Беларусі прыняты закон «Аб абароне персанальных даных», які прад'яўляе новыя патрабаванні да арганізацый, якія гэтыя даныя збіраюць і апрацоўваюць. У выніку на прадпрыемствах рэальнага сектара эканомікі, у дзяржаўных ведамствах і арганізацыях, ІТ-кампаніях створаны і ствараюцца аддзелы, якія займаюцца абаронай інфармацыі і інфармацыйнай інфраструктуры – кібербяспекай. Ім неабходныя спецыялісты, якія валодаюць комплекснымі ведамі ў галіне абароны лічбавых і фізічных актываў прадпрыемстваў. Гэтыя актывы могуць уключаць персанальныя камп'ютары і серверы, тэлекамунацыі і камп'ютарныя сеткі, мабільныя дадаткі, інфармацыйныя базы даных, аб'екты інжынернай, вытворчай, сацыяльнай і транспартнай інфраструктуры, да якой маецца электронны доступ.

Сусветная статыстыка пацвярджае попыт на спецыялістаў у сферы кібербяспекі: па звестках на 2021 год, у свеце было каля 3,5 мільёнаў вакансій у гэтай галіне.

– У якасці пацвярджэння запатрабаванасці прафесіі спецыяліста па кібербяспецы можна прывесці прыклад шэрагу нападаў, з якімі можа сутыкнуцца любы чалавек, – кажа дэкан ФПМІ, кандыдат фізіка-матэматычных навук, дацэнт Юрый АРЛОВІЧ. – Гэта не толькі розныя спосабы інтэрнэт-махлярства. Напрыклад, фішынг, калі персанальнымі данымі спрабуюць завалодаць з дапамогай старонкі інтэрнэт-банкінгу, вонкава неадразной ад сапраўднай. Гэта таксама вымантачванне грошай і ўзлом акаўнта ў месенджарах, вымагальніцтва шляхам

шыфравання дыска персанальнага камп'ютара і г. д. Абарона павінна быць усёабдымна. Цяпер у свеце вядома мноства кібератак на інфраструктуры прадпрыемстваў і тэлекамунацыйных кампаній, на інфармацыйныя сістэмы ў энергетыцы і на транспарце. Кібератака можа быць здзейснена нават на беспілотнае кіраванне аўтамабіля ці самалёта. Можна прывесці і прыклады кампаній, якія займаюцца абаронай ад кіберпагроз, на серверы якіх толькі за мінулы год было здзейснена каля 500 000 нападаў.

Факультэт прыкладной матэматыкі і інфарматыкі і факультэт радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій цесна супрацоўнічаюць адзін з адным. Для іх распрацаваны агульны адукацыйны стандарт. У яго рамках будуць праводзіцца розныя камунацыйныя паміж выкладчыкамі, чытанне лекцый, абмен досведам і павышэнне кваліфікацыі. Напрыклад, ужо ў гэтым месяцы 8 выкладчыкаў абодвух факультэтаў прайшлі павышэнне кваліфікацыі ў міжнародным навучальным цэнтры Нацыянальнага цэнтра абмену трафікам.

Студэнты падчас вучобы змогуць удзельнічаць у канферэнцыях, алімпіядах, конкурсах па тэме інфармацыйнай бяспекі і хакатонах, спаборніцтвах для распрацоўшчыкаў, падчас якіх спецыялісты з розных галін распрацоўкі праграмаў забеспячэння разам вырашаюць нейкую праблему на час.

Па словах Юрыя Варатніцкага, ужо праведзена праца з патэнцыйнымі працадаўцамі і дзяржаўнымі рэгулятарамі, у прыватнасці, праблемы падрыхтоўкі спецыялістаў абмяркоўваліся з прадстаўнікамі Аператыўна-аналітычнага цэнтра пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь. Праводзіліся сустрэчы з такімі арганізацыямі, як Нацыянальны цэнтр абмену трафікам, Навукова-даследчы інстытут тэхнічнай абароны інфармацыі, ТАА «Беларускія воблачныя тэхналогіі». Наладжана ўзаемадзеянне з камітэтам па інфармацыйнай бяспецы навукова-тэхналагічнай асацыяцыі «Інфапарк».

– У сусветнай практыцы ў рамках спецыяльнасці «кібербяспека» праводзяцца спаборніцтвы трэніроўкі. Дзве каманды знаходзяцца ў розных пакоях з камп'ютарамі, злучанымі па лакальнай сетцы, і ў іх задачы ўваходзіць абараніць свае электронныя даныя і здабыць даныя супернікаў. Такія практычныя заняткі могуць выкарыстоўвацца пры навучанні будучых спецыялістаў у нашым універсітэце, – дзеліцца Юрый Арловіч.

Факультэты будуць дапаўняць аднаго ў падрыхтоўцы будучых спецыялістаў. ФПМІ будзе аддаваць прыярытэт матэматыцы, інфарматыцы і праграмаванню. Акцэнт будзе зроблены на праграмныя сродкі забеспячэння бяспекі інфармацыі, камп'ютарнае мадэляванне, аналіз даных, машыннае навучанне.

Аснова абароны інфармацыі сёння – гэта крыптаграфічныя метады абароны інфармацыі: сучасная крыптаграфія, праграмная рэалізацыя крыптаграфічных алгарытмаў, крыптаграфічная абарона каналаў сувязі. На базе факультэта створана вядучая навуковая школа Рэспублікі Беларусь, якая займаецца гэтымі праблемамі, на чале з акадэмікам Юрыем ХАРЫНЫМ.

Студэнты ФПМІ таксама будуць вывучаць

такія дысцыпліны, як распрацоўка абаронных праграмных сістэм, абарона ад шкоднаснага праграмаўнага забеспячэння, тэхналогіі дэтэктавання нападаў. У модуль дысцыплін па бяспецы інфармацыйных тэхналогій уваходзяць: асновы кібербяспекі, нарматыўнае забеспячэнне кібербяспекі, сацыяльная інжынерія, аналіз праграмных рэалізацый, абарона інфармацыі ў камп'ютарных сетках і аперацыйных сістэмах. Факультэт будзе рыхтаваць спецыялістаў, якія змогуць працаваць з камп'ютарным кодам, бачыць уразлівасці ў гэтым кодзе і ўмець яго абараніць.

ФРКТ у навучанні зробіць акцэнт на задачы абароны інфармацыйна-тэлекамунацыйных інфраструктур і дапоўніць вывучэнне праграмных сродкаў кібербяспекі разглядам апаратна-тэхнічных рашэнняў. Інфарматыка і інфармацыйныя тэхналогіі будуць вывучацца нароўні з радыёфізікай, лічбавай электронікай, апрацоўкай сігналаў, камп'ютарнымі сеткамі і сістэмамі тэлекамунацый і г. д.

Студэнты ФРКТ будуць вывучаць апаратна-праграмныя сродкі абароны інфармацыі, абарону ад шкоднаснага праграмаўнага забеспячэння, бяспеку камп'ютарных сетак і воблачных тэхналогій, абарону інфармацыі ад уцечак па тэхнічных каналах, бяспеку вэб-тэхналогій, тэхналогіі і бяспеку прамысловых сетак, бяспеку інтэрнэту рэчаў, крыптаграфічны інжынірынг, праектаванне і бяспеку складаных інтэграваных сістэм і іншыя дысцыпліны.

– Мы і нашы калегі з ФПМІ хочам навучыць будучага спецыяліста думаць і вучыцца, у тым ліку самастойна. Каб ён змог прымяняць свае веды ў галіне кібербяспекі і ў сферы інфармацыйных тэхналогій у цэлым, каб умеў хутка адаптавацца да патрабаванняў прафесійнай дзейнасці, –

кажа загадчык кафедры тэлекамунацый і інфармацыйных тэхналогій ФРКТ.

Што трэба будзе здаць?

Пры паступленні будзе ўлічвацца бал атэстата і вынік трох іспытаў па беларускай ці рускай мове, матэматыцы, фізіцы. У гэтым годзе Міністэрства адукацыі ўвяло цэнтралізаваны экзамен. У рамках гэтага новаўвядзення ўступныя іспыты размеркаваны наступным чынам: беларуская ці руская мова – цэнтралізаваны экзамен, фізіка і матэматыка – на выбар (адзін з іх можа быць здадзены ў форме ЦЭ, а іншы – ЦТ).

Дзе выпускнікі могуць пабудаваць кар'еру?

Будучыя спецыялісты змогуць працаваць на прадпрыемствах і ў арганізацыях, якія распрацоўваюць тэхналогіі і сродкі кібербяспекі, у падраздзяленнях па абароне інфармацыі прадпрыемстваў, дзяржаўных арганізацый і прыватных кампаній рознага профілю, экспертамі і аналітыкамі ў галіне распрацоўкі метадаў і алгарытмаў абароны ад кіберпагроз. Сёння ў ІТ-кампаніях запатрабаваны сістэмныя архітэктары, бізнес-аналітыкі, праграмісты, якія свабодна валодаюць тэхналогіямі абароны інфармацыі.

– Таксама выпускнік можа працягнуць навуковую кар'еру ў магістратуры, дзе з 2023 года пачнецца набор на спецыяльнасць «кібербяспека» на ФРКТ. Далей ляжыць шлях у аспірантуру па спецыяльнасці «метады і сістэмы абароны інфармацыі, інфармацыйная бяспека». Навуковую кар'еру можна пабудаваць у НДІ прыкладных праблем матэматыкі і інфарматыкі і навуковых лабараторыях БДУ, Аб'яднаным інстытуце праблем інфарматыкі Нацыянальнай акадэміі навук, Навукова-даследчым інстытуце тэхнічнай абароны інфармацыі, – адзначае Юрый Варатніцкі.

Ганна КАЗАКОВА

Візітоўка спецыяльнасці «кібербяспека»

Спецыяльнасць з'яўляецца вынікам сумеснай працы факультэта радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій і факультэта прыкладной матэматыкі і інфарматыкі.

План прыёму на 2023/2024 навучальны год: ФПМІ – 20 месцаў на бюджэтную форму навучання, 10 месцаў на платную; ФРКТ – 40 месцаў на бюджэтную форму навучання, 8 месцаў на платную.

Форма навучання: вочная (дзённая).

Тэрмін навучання: 4 гады.

Кваліфікацыя: спецыяліст па кібербяспецы.

Уступныя іспыты: матэматыка (ЦЭ/ЦТ), фізіка (ЦЭ/ЦТ), беларуская/руская мова (ЦЭ).

На ФРКТ студэнты атрымаюць фундаментальную падрыхтоўку па матэматыцы, фізіцы, інфарматыцы і інфармацыйных тэхналогіях, вывучаць асновы электронікі і лічбавую схематэхніку, праграмна-апаратныя сродкі абароны інфармацыі, тэхналогіі прамысловых сетак і інтэрнэту рэчаў, атрымаюць практычныя навыкі ў сферы кібербяспекі і неабходныя для спецыяліста ў гэтай галіне міждысцыплінарныя веды.

На ФПМІ студэнты вывучаць матэматыку і інфарматыку, праграмаванне, праграмныя сродкі забеспячэння інфармацыйнай бяспекі, крыптаграфічныя метады абароны інфармацыі, камп'ютарнае мадэляванне, аналіз даных і машыннае навучанне.

Выпускнікі спецыяльнасці змогуць працаваць у навукова-даследчых інстытутах Нацыянальнай акадэміі навук, у кампаніях ІТ-сектара, на прадпрыемствах, у ведамствах і дзяржаўных структурах, якія патрабуюць забеспячэння бяспекі іх лічбавых даных.

Універсітэцкі мост паміж культурамі

2 лютага ў БДУ адкрылі кабінет супастаўляльнага вывучэння кітайскай і беларускай традыцыйных народных культур. Святочную чырвоную стужку ў гэты дзень перарэзалі першы прарэктар Дзмітрый Курловіч і прадстаўнік аддзела па справах навукі, адукацыі і культуры пасольства КНР у Беларусі Цзя Вэй.

Гасцей мерапрыемства чакала культурная праграма: выступленне майстра гульні на нацыянальным кітайскім інструменце гучжэн, спевы і танцы, майстар-класы па каліграфіі і вырабе васількоў, а таксама традыцыйная чайная цырымонія. У вітальным слове першы прарэктар Дзмітрый Курловіч падзякаваў кітайскім калегам за падтрымку ў адкрыцці аўдыторыі і заўважыў, што гэта падзея з'яўляецца чарговым крокам для ўмацавання сяброўскіх адносін і разумення культур двух народаў.

Па словах прафесара кафедры гісторыі беларускай літаратуры філалагічнага факультэта **Ірыны Казакавай**, якая будзе курываць працу кабінета, аўдыторыя стане пляцоўкай, дзе змогуць узаемадзейнічаць навукоўцы, выкладчыкі і студэнты з Беларусі і Кітая. Тут будуць праводзіцца сумесныя даследаванні культуры і фальклору абедзвюх краін. Ірына Валер'еўна адзначыла, што, даведаўшыся пра адкрыццё падобнай аўдыторыі ў БДУ, супрацоўніца з беларускімі калегамі выказалі жаданне фалькларысты з 15 устаноў вышэйшай адукацыі Кітая. Таксама прафесар расказала пра сумесны акадэмічны праект, які будуць курываваць навукоўцы БДУ, – стварэнне электроннай хрэстаматыі па фальклору Беларусі на беларускай і кітайскай мовах.

– Кітайскія магістранты і аспіранты выказ-

ваюць цікавасць да беларускага фальклору. Дарэчы, ужо ў шасці кітайскіх установах вышэйшай адукацыі ёсць спецыяльнасць «Беларуская мова і літаратура». Але фальклор – рэч няпростая, яго цяжка перакладаць. Таму мы вырашылі падаць у хрэстаматыі асноўныя творы каляндарнай, сямейнай і пазабрадавай пазэі, у тым ліку казкі, прыказкі, прымаўкі і анекдоты, на якіх найбольш поўна можна вывучаць гісторыю і менталітэт беларусаў, – патлумачыла Ірына Казакава.

Новая даследчыцкая аўдыторыя абсталявана сучаснымі мультымедычнымі ўстаноўкамі, змяшчае збор тэматычнай літаратуры на беларускай, кітайскай і англійскай мовах, мае фонд аўдыя- і відэаматэрыялаў. Найбольш буйным праектам калекцыі стваральнікі кабінета называюць дакументальны фільм «Беларусь вачыма кітайцаў» – відэапапавед пра цікавыя мясціны Беларусі, падрыхтаваны дацэнтам кафедры кітайскай філалогіі філалагічнага факультэта **Чжан Хуншань**. Акрамя таго, манаграфія даследчыка «Сямейна-абрадавы фальклор беларусаў і кітайцаў у кампаратывісцкім аспекце» з'яўляецца адной з першых цаглін у вывучэнні кітайскай і беларускай

народных культур. Таксама ў «скарбонцы» кабінета знаходзяцца шаўковае палатно з выявай фальклорных абрадаў Кітая, нацыянальнае адзенне, узоры керамікі і вышыўкі беларусаў і кітайцаў, а таксама прадметы, што адлюстроўваюць лад жыцця і рамёствы жыхароў дзвюх краін.

– Гэты кабінет – своеасаблівы мост паміж культурамі Беларусі і Кітая. Хочацца, каб больш кітайскіх даследчыкаў вывучалі беларускі фальклор, літаратуру і традыцыі, каб з'яўляліся манаграфіі вашых спецыялістаў на кітайскай мове і нашых – на беларускай. Шмат кітайцаў хоча ведаць пра культуру Беларусі, – адзначыў Чжан Хуншань. – Акрамя таго, у Беларусі цудоўная прырода, непаўторныя народныя песні і танцы, аўтэнтычныя вёскі. Гэта вельмі цікава: я хачу ведаць, чаму людзі пэўнай мясцовасці спяваюць адны песні, а ў другой – іншыя. А яшчэ прываблівае беларуская кухня: я вельмі здзівіўся, што толькі з адной бульбы можна гатаваць сотні страў. Было б карысна параўнаць, як тую ж бульбу гатуюць у Кітаі.

Ірына ІВАШКА

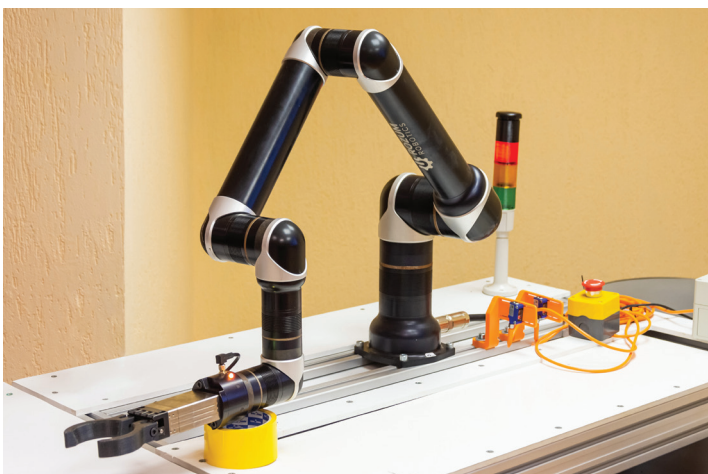
У БДУ адкрылі цэнтр робататэхнікі і штучнага інтэлекту

26 студзеня на цырымоніі адкрыцця цэнтра робататэхнікі і штучнага інтэлекту яго стваральнікі расказалі пра перспектывы новай навучальнай прасторы.

У вітальным слове прарэктар па вучэбнай рабоце і адукацыйных ініцыяцівах Алеся ПРАХАРЭНКА адзначыла важнасць развіцця робататэхнікі ў Беларусі. І нездарма: стварэнне цэнтра шмат у чым звязана з высокай патрэбай у ІТ-спецыялістах.

Па словах дэкана факультэта прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі Юрыя АРЛОВІЧА, робататэхніка з вялікай хуткасцю развіваецца ва ўсім свеце. Без робатаў і робататэхнічных сістэм многія сферы жыцця практычна немагчыма сабе ўявіць, што і стала адной з важных прычын стварэння цэнтра.

Загадчык лабараторыі робататэхнічных сістэм АІПІ НАН Беларусі Рыгор ПРАКАПОВІЧ паказаў у дзеянні мабільную рабату-заваную машыну, якой праграміст кіраваў дыстанцыйна, з дапамогай дадатку на сваім камп'ютары. Дарэчы, робат выконваў заезд на спецыяльным трэніровачным сталё, сабраным якраз для такіх эксперыментаў. Таксама Рыгор Пракаповіч прадставіў прысутным падрабязную прэзентацыю пра ўсе этапы падрыхтоўкі да стварэння цэнтра. Выступоўца паведаміў, што для студэнтаў распрацаваны цэлы спецкурс, у рамках якога яны атрымаюць усё, што неабходна для будучай прафесіі ва ўмовах лічбавай трансфармацыі. На лекцыйных, практычных і

лабараторных занятках яны змогуць вывучаць асновы дадзенага кірунку, падыходы да мадэлявання прыклад на базе сучасных праграмных платформаў і тэхнічных рашэнняў.

Загадчык кафедры шматпрацэсарных сістэм і сетак ФПМІ Сяргей МАРКАЎ – адзін з ініцыятараў адкрыцця цэнтра. Сяргей Віктаравіч яшчэ ў далёкім 2008 годзе разам з калегамі наведваў выставу ў Расіі, дзе пазнаёміўся з вопытам укаранення магутных ERP-сістэм. Ідэя далучыць сту-

дэнтаў БДУ да працы з такімі цікавымі і магутнымі сістэмамі, на якіх працуюць усе вядучыя прамысловыя кампаніі, вырасла ў праект па стварэнні ва ўніверсітэце прасторы для навучання робататэхніцы. Па словах навукоўца, кожны факультэт зацікаўлены ў развіцці цэнтра робататэхнікі і прыносіць сюды нешта сваё.

– Прыкладна з 2008 года мы з калегамі пачалі працу па арганізацыі тады яшчэ «цэнтра кампетэнцый па інфармацыйных

тэхналогіях». Праз некалькі гадоў мы адчулі, што гэтага недастаткова. Паралельна ў Беларусі шпарка развіваліся школы робататэхнікі. Яны з'явіліся ў многіх навучальных установах, і з часам беларускія студэнты сталі ўдзельнікамі сусветных алімпіяд па гэтай прыкладнай навуцы. Цяпер без кірункаў, звязаных з ёй, а гэта штучны інтэлект, машынае навучанне, нейронныя сеткі, мы не бачым будучыні. На жаль, ёсць пэўныя прагалы паміж школьнай робататэхнікай і адукацыйнай, для студэнтаў, – расказвае Сяргей Віктаравіч. – Мы з калегамі запрашалі да супрацоўніцтва вядучыя кампаніі Беларусі, прапанавалі паспрабаваць сябе навучэнцам. Пазней гэтыя арганізацыі нават бралі студэнтаў на працу. Напрыклад, разам з кампаніяй «Санта» мы ўкаранялі праграму «1С». Пазней, у сувязі з ростам і павелічэннем яе магчымасцяў і патрэбаў, група кампаній «Санта» перайшла на іншыя платформы, больш магутныя. Адна справа – вучыць праграмаванню праз рашэнне задач, што ўжо надакучыла дзецям. Іншая справа – паказаць ім, як гэта рэальна працуе на «жывых» аб'ектах і робатах.

Над стварэннем цэнтра працавалі выкладчыкі, таму асноўнай мэтай было яснае і камфортнае навучанне студэнтаў. Мяркуюцца, што ў першую чаргу цэнтр будзе працаваць у інтэрэсах прыродазнаўчых факультэтаў (ФПМІ, ФРКТ, механіка-матэматычнага і фізічнага), але абмяжоўвацца ім не стане.

Ілья ВАРАБ'ЁЎ

ПРЫЗНАЧЭННІ

Дэканам факультэта журналістыкі БДУ прызначаны кандыдат гістарычных навук Аляксей БЯЛЯЕЎ.

Рэктар БДУ Андрэй Кароль прадставіў новага кіраўніка працоўнаму калектыву факультэта 16 лютага.

У сваім звароце кіраўнік ВДУ закрануў актуальнае пытанне падрыхтоўкі будучых журналістаў, адзначыў важнасць між-дысцыплінарнага падыходу ў навучанні, неабходнасць рэагавання на змены ў свеце і ўменне праектаваць, аналізаваць і кантраляваць іх. Рэктар таксама падзякаваў намесніку дэкана Лізавета Хмель за кампетэнтнасць і адказную працу ў перыяд выканання абавязкаў дэкана.

Даведка:

Аляксей Віктаравіч Бяляеў нарадзіўся ў 1974 годзе ў Віцебску. У 1996 годзе з адзнакай скончыў Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П. М. Машэрава па спецыяльнасці «Руская мова і літаратура. Гісторыя».

У 1996 годзе з пасады настаўніка гісторыі Рубаўскай сярэдняй школы быў прызваны для праходжання тэрміновай службы ва Узброеных Сілах Рэспублікі Беларусь. У 1998 – 1999 гадах працаваў асістэнтам кафедры філасофіі Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. М. Машэрава. У 2002 годзе скончыў аспірантуру гістарычнага факультэта БДУ. Кандыдацкую дысертацыю на суіскальніцтва вучонай ступені кандыдата гістарычных навук абараніў у 2005 годзе. У 2009 годзе Аляксею Бяляеву прысвоена вучонае званне «дацэнт». З 2002 па 2018 год працаваў у БНТУ на пасадзе выкладчыка, старшага выкладчыка і дацэнта. З 2018 па 2023 год – дацэнт кафедры паліталогіі БДЭУ, в. а. дэкана факультэта міжнародных бізнес-камунікацый, намеснік дэкана ФМБК, дырэктар Інстытута магістарскай падрыхтоўкі, загадчык кафедры паліталогіі.

У сферу навуковых інтарэсаў Аляксея Бяляева ўваходзіць паліталогія, гісторыя Другой сусветнай вайны, Вялікай Айчыннай вайны, пытанні акупацыі і генацыду. Ён з'яўляецца аўтарам больш чым 70 навуковых публікацый, у тым ліку вучэбна-метадычных дапаможнікаў, раздзелаў у калектывных манаграфіях, артыкулаў. Выступае ў якасці рэцэнзента дысертацый, аўтарэфератаў, навуковых артыкулаў і манаграфій, унесены ў базу экспертаў і выконваў шэраг экспертных для Дзяржаўнага камітэта па навуцы і тэхналогіях.

Складальнік шэрагу навуковых праграм і ВМК (ЭВМК) па дысцыплінах гістарычнага і паліталогічнага профіляў для 1 і 2 ступеняў вышэйшай адукацыі («Гісторыя Беларусі», «Вялікая Айчынная вайна савецкага народа», «Публічная палітыка», «Грамадская палітыка», «Уводзіны ў палітычную тэорыю», «Узаемадзеянне дзяржавы і бізнесу (тэорыя і практыка GR)», «Палітычная геаграфія і геаэканоміка краін-удзельніц ЕАЭС» і інш.).

Мае больш за 350 публікацый у СМІ. Выступае ў рэспубліканскіх і рэгіянальных СМІ з каментарыямі і артыкуламі па актуальных пытаннях грамадска-палітычнага і сацыяльна-эканамічнага жыцця краіны і свету, пытаннях гісторыі і культуры. Супрацоўнічае з нацыянальнымі тэлеканаламі, радыёстанцыямі, інфармацыйнымі агенцтвамі. Вядзе аўтарскую калонку ў газеце «СБ-Беларусь сёння».

Актыўна ўдзельнічае ў грамадска-палітычным жыцці краіны: у дыялогах пляцоўках па пытаннях канстытуцыйнай рэформы, партыйнага будаўніцтва, Усебеларускага народнага сходу, Дня народнага адзінства і інш. Быў дэлегатом шостага УНС (2021), член РГА «Белая Русь».

Прафесар Мікалай Труш: «Быць добрым з людзьмі»

Наш суразмоўца – выдатнік адукацыі Беларусі, прафесар кафедры тэорыі верагоднасцяў і матэматычнай статыстыкі ФПМІ, доктар фізіка-матэматычных навук Мікалай Труш. Яго жыццё са студэнцкіх гадоў звязана з БДУ. Напярэдадні 75-гадовага юбілею, які Мікалай Мікалаевіч адзначае 23 лютага, пагарталі самыя яркія старонкі яго біяграфіі.

Гісторыя Мікалая Мікалаевіча Труша пачынаецца ў вёсцы Мосткі Драгічынскага раёна. Тут Трушы жылі, пакуль хлопчыку не споўнілася 10 гадоў і ён не скончыў пачатковую школу. Пасля сям'я пераехала ў мястэчка Антопаль, дзе было значна лягчэй знайсці працу і дзейнічала сярэдняя школа. Тата – Мікалай Дзям'янавіч – шавец, працаваў у майстэрні і нярэдка браў працу на дом. Матуля – Алена Аўксенцьеўна – займалася хатняй гаспадаркай і дапамагала мужу з яго замовамі. Акрамя таго, было шмат работы на ямлі. І не дзіва: участак Трушаў рассяліўся на 31 сотцы.

– Галоўны прыклад у жыцці я атрымаў з паводзін сваіх бацькоў. Гледзячы на маці і бацьку, я разумей, што трэба быць добрым з людзьмі, па магчымасці ім дапамагаць. Гэта і імкнуўся рабіць заўсёды, – адзначае прафесар.

З дзяцінства Мікалаю Мікалаевічу вельмі запомніўся сад ля хаты – вялізны, з незлічонай колькасцю яблынь, груш, сліў і вішань. Менавіта ён дапамог бацькам за некалькі месяцаў разлічыцца з даўгамі, якія засталіся ў сям'і пасля пераезду. Яшчэ адзін успамін – невялікая крама, дзе працавалі дзядзька з жонкай. Дзеці маглі прынесці туды пэўную колькасць хатніх прадуктаў, каб атрымаць які-небудзь ласунак. Так, раздабыць цукерку малому калінікалі дапамагалі матуліны «гадаванцы» – куры: даставіў праддзю 2-3 яйкі – атрымаў прысмак.

Прафесар узгадвае, што, навукаючыся ў Мостках, ён быў выдатнікам, але, калі перайшоў у месцічную школу з большымі патрабаваннямі, адзнакі пачалі падаць. Мікалай Мікалаевіч прызнаецца, што некаторы час у яго не было цягі абсалютна ні да якога прадмета. Але ўсё змянілася, калі ў школе з'явілася энергічная, прыгожая, улюбёная ў свой прадмет выпускніца Брэсцкага педагагічнага інстытута Валянціна Васільеўна Кірычук – новы матэматык і будучы класны кіраўнік Мікалая Труша.

– Яна ўкладвала ў заняткі ўсе свае веды, усю душу. Я гэта адчуў, і класе ў восьмым зразумеў, што мне падабаецца матэматыка. Пачаў удзельнічаць у алімпіядах, дадаткова рашаў розныя заданні, якія нам дасылалі з універсітэтаў, – кажа Мікалай Мікалаевіч.

Пасля заканчэння школы юнак вырашыў паступаць на механіка-матэматычны факультэт Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, з якім быў знаёмы па заданніках, што прыходзілі ў школу. Так, з вялікім чалавечым клопцем невысокага росту адправіўся ў вялікі горад. Пазней маці, якая праводзіла сына, прызнавалася, што ў іншай сітуацыі ніколі б не адпусціла яго аднаго. Але ў 1966 годзе той, хто

хацеў вучыцца далей, павінен быў быць смелым: адбываўся «здвоены» выпуск – школы адначасова заканчвалі тыя, хто вучыўся адзінаццаць класаў, і тыя, хто ўжо вучыўся дзесяць класаў (згодна са школьнай рэформай).

У МДУ першым экзаменам быў пісьмовы іспыт па матэматыцы: абітурыентам прапаноўвалася рашыць шэсць задач. Знайшоўшы адказ на тры з іх, хлопец вырашыў, што гэтага для паступлення недастаткова, і з'ехаў дадому.

– Тады я падумаў: «Гэта канец», – і не стаў здаваць экзамены далей. Толькі праз шмат гадоў, ужо аспірантам МДУ, даведаўся, што галоўнае не колькасць вырашаных задач, а цікавасць і арыгінальнасць падыходаў, якія ты прапануеш, – дзеліцца прафесар Труш. – Прыехаў на іспыты на матэматычны факультэт БДУ. Вусную і пісьмовую матэматыку здаў на пяцёркі, па фізіцы атрымаў тры. Мне казалі, што я хутчэй за ўсё паступіў, і можна ехаць дадому чакаць выкліку. Але ён так і не прыйшоў.

Звесткі пра тое, што Мікалай не паступіў, сярод «сваіх» распаўсюдзіліся хутка. І хлопца, які падчас вучобы паказаў сябе як кемлівы, здольны і таленавіты вучань, запрасілі стаць настаўнікам у новай васьмігодцы ў вёсцы Вялікі Лес. І зноў з чамадамі Мікалай Труш адправіўся на новае месца. Тут хлопца і яго маладых калег чакала сапраўднае баявое хрышчэнне: 7 педагогаў адказвалі за адукацыйны працэс у 8 класах па 5-10 вучняў у кожным. У беларускамоўнай школе Мікалай Мікалаевіч выкладаў матэматыку, фізіку і калінікалі фізкультуру. Пасля года працы малады настаўнік паступіў на завочнае аддзяленне Брэсцкага педагагічнага інстытута імя А. С. Пушкіна (цяпер – Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. С. Пушкіна. – Заўв. рэд.).

– Пасля паступлення ў завочнікаў адразу пачыналася сесія. Мне шмат чаго было ўжо вядома, таму часам на лекцыях было нецікава. У той час у Брэст пераехала Валянціна Васільеўна. Прыходжу да яе: «Валянціна Васільеўна, што рабіць?» Адказвае: «Едзь у Мінск. Упэўнена, ты паступіш». Іду да рэктара: «Хачу забраць дакументы». Той кажа: «Вазьміце тры дні на роздум, але, калі адлічыцеся, назад не вазьму», – узгадвае прафесар. – Зноў вяртаюся да Валянціны Васільеўны, яна паўтарае сказанае раней: «Ты дакладна паступіш». Іду забраць дакументы, а рэктар, падумаўшы, гаворыць: «Не паступіце – тады вяртайцеся назад».

У 1967 годзе Мікалай Труш здаў экзамены на дзве пяцёркі і чацвёрку, а затым стаў студэнтам матэматычнага факультэта БДУ. Тут малады чалавек правучыўся да 1970

года: тады ва ўніверсітэце быў заснаваны факультэт прыкладной матэматыкі, куды юнак і перавёўся. ФПМ таксама стаў для студэнта добрай пляцоўкай не толькі для атрымання ведаў, але і для актыўнасцяў.

– Лічу, што самыя лепшыя гады майго жыцця – гэта студэнцтва, – перакананы Мікалай Труш. – Успамінаю тых, хто паступаў на ФПМ, і ўсіх, хто меў да яго хоць якое дачыненне, – колькі энергіі ва ўсіх было, колькі энтузіязму! Нельга забыцца, як ездзілі ў будаўнічыя атрады на некалькі месяцаў запар, як з'яўляўся КВЗ, студэнцкая агітбрыгада. Ва ўсіх нас жыў адзіны парыв – зрабіць нешта для факультэта, каб ён быў на ўзроўні. А першага красавіка – дзень нараджэння ФПМ – гэта заўсёды была падзея: з плакатамі, спартыўнымі спаборніцтвамі, канцэртамі. Любоў да факультэта перадавалася з году ў год, і сюды заўсёды прыходзілі моцныя студэнты.

Бясспрэчна, не было б такога факультэцкага духу і без педагогаў. Мікалай Мікалаевіч з удзячнасцю расказвае пра выкладчыка вышэйшай алгебры Паўла Трыфанавіча Козела. Не пайсці на яго экзамене на перадачу было вялікім поспехам, а Мікалай Труш атрымаў чацвёрку. Высокія адзнакі з першага раза атрымалі толькі некалькі студэнтаў з групы. Гэта сярод сяброў-студэнтаў доўгі час лічылася найвышэйшым пілатажам. Таксама з вялікай павагай узгадвае Мікалай Труш стваральніка кафедры тэорыі верагоднасцяў і матэматычнай статыстыкі ФПМІ прафесара Генадзя Аляксеевіча Мядзведзева. І хоць Генадзь Аляксеевіч не быў яго педагогам, Мікалай Мікалаевіч называе яго Настаўнікам з вялікай літары. Менавіта прафесар Мядзведзеў увабляў усе якасці, якія цэнцілі ў людзях Мікалай Труш, – прыстойнасць і сумленнасць. Юбіляр перака-

навукоўца нярэдка запрашалі застатца выкладаць за мяжой, але той толькі жартаваў і адмахваўся: «Мне дома добра».

У БДУ Мікалай Труш прайшоў усе прыступкі ад студэнта да прафесара. Пасля абароны кандыдацкай дысертацыі ён працаваў дацэнтам кафедры, намеснікам дэкана ФПМІ (з 1981 па 1987 гг.), узначальваў кафедру інфармацыйнага і праграмна-матэматычнага забеспячэння аўтаматызаваных вытворчасцяў (з 1989 па 2000 гг.), кафедру тэорыі верагоднасцяў і матэматычнай статыстыкі ФПМІ (з 2000 па 2018 гг.), Інстытут бесперапыннай адукацыі БДУ (з 2009 па 2010 гг.). Паралельна з гэтым Мікалай Мікалаевіч быў дэканам спецыяльнага факультэта па прыкладной матэматыцы (з 1987 па 1997 гг.) і дэканам факультэта павышэння кваліфікацыі па прыкладной матэматыцы і ЭВМ БДУ (з 1987 па 2008 гг.).

Адміністратыўны шлях у біяграфіі Мікалая Труша займае значную частку невыпадкова. З аднаго боку, у мінулым ён быў кіраўніком студэнцкіх арганізацый. З другога боку, сакрэт крыецца ў асабістых якасцях Мікалая Мікалаевіча:

– Звычайна я добразычлівы да ўсіх. Нават калі нехта робіць нешта благое, не адказваю на гэта. Стараюся да ўсіх ставіцца па-чалавечы, дапамагаць, калі патрэбна. Таму ўсе адказваюць тым жа, – кажа Мікалай Мікалаевіч.

Асобная старонка ў жыцці прафесара – навуковая работа з аспірантамі і суіскальнікамі, якая заўсёды патрабавала немалой аддачы. Усяго пад кіраўніцтвам Мікалая Труша абаронена 17 кандыдацкіх дысертацый. Сярод яго вучняў, апрача беларускіх аспірантаў, ёсць навукоўцы з Сірыі, Егіпта, В'етнама і Кітая. Але на пытанне, якім павінен быць добры навуковы кіраўнік, Мікалай Мікалаевіч кажа, што ўсё яшчэ не ведае:

– Адзінае, што я магу адзначыць: не варта патрабаваць ад сваіх аспірантаў, каб яны былі геніяльнымі. Канешне, добры навуковец павінен умець задаваць пытанні, якія да яго не задаваў ніхто, але гэта дадзена не кожнаму, – перакананы педагог. – Ва ўсе ўніверсітэты прыходзіць нямаля таленавітых і разумных людзей, але далёка не ўсе выкарыстоўваюць патэнцыял. У навуцы трэба шмат працаваць. А ўсе, з кім я ўзаемадзейнічаў як навуковы кіраўнік, былі працавітымі і захопленымі справай.

Мікалай Мікалаевіч захапляецца літаратурай, асабліва яго прыцягвае раман А. Дзюма «Граф Монтэ-Крыста», неабыхавым таксама пакідаюць вершы А. Пушкіна, М. Лермантава, С. Ясеніна і У. Высоцкага. На развітанне цікавімся, якой бы магла быць кніга пра Мікалая Труша. Пасля невялікай паўзы прафесар бярэ яшчэ адну – больш доўгую. А затым, усміхаючыся, адказвае: «Думаю, гэта магло б быць нешта ў паэзіі рэчышчы. Кніга, у якой сын звычайнага шаўца сам змог прайсці столькі прыступак. А як бы называлася? «Пра жыццё і працу простага беларускага хлопца», напэўна».

Калі б у Беларусі існавала Чырвоная кніга рэдкіх спецыялістаў, амаль усе студэнты і выпускнікі кафедры класічнай філалогіі філалагічнага факультэта БДУ знайшлі б сабе на яе старонках пачэснае месца.

Класічная філалогія вывучае старажытныя класічныя мовы і літаратуры, а таксама дысцыпліны, што датычацца разнастайных бакоў жыцця грэкаў і рымлян. Гэтым жа са дня свайго заснавання займаецца кафедра класічнай філалогіі філалагічнага факультэта. І хоць падраздзяленне адлічвае сваю гісторыю з 1 верасня 1995 года, перадумовы яе стварэння з'явіліся задоўга да гэтага.

У канцы 1980-х гадоў у Беларусі заўважна адчувалася патрэба ва ўласных выкладчыках лацінскай мовы, аднак такіх спецыялістаў у Саюзе рыхтавалі толькі ў 4 гарадах – Маскве, Ленінградзе, Львове і Тбілісі. Тады адзін з вядучых спецыялістаў у гэтай галіне кандыдат філалагічных навук **Галіна Іванаўна Шаўчэнка** пазнаёмілася з вучэбнымі праграмамі класічнай філалогіі ў Ленінградскім універсітэце і ў 1990 годзе стварыла такую спецыялізацыю на аддзяленні рускай мовы і літаратуры філфака БДУ. А калі спецыялізацыя пераўтварылася ў асобную кафедру, Галіна Іванаўна стала яе кіраўніком.

Першы выпуск беларускіх «класікаў» адбыўся ў 1999 годзе. І неўзабаве 4 з 10 выпускнікоў сталі выкладчыкамі маладой кафедры. Дарэчы, у іх ліку была кандыдат філалагічных навук **Вольга Пракапчук**, якой Галіна Шаўчэнка «перадала» кафедру ў 2017 годзе. Таксама сярод гадаванцаў падраздзялення ёсць яшчэ 9 кандыдатаў і адзін доктар філалагічных навук.

Сёння кафедра класічнай філалогіі па сутнасці з'яўляецца агульнаўніверсітэцкай, паколькі лацінская і старажытнагрэчаская мовы выкладаюцца на васьмі факультэтах БДУ. Больш за тое, падраздзяленне адзінае ў Беларусі як цэнтр падрыхтоўкі спецыялістаў па класічнай філалогіі (з вивучэннем лацінскай, старажытнагрэчаскай, англійскай і навагрэчаскай моў) і як метадычная скарбонка для выкладчыкаў гэтых моў. Акрамя таго, унікальнасць аднайменнай з падраздзяленнем спецыяльнасці ў тым, што набор на яе ачысцяўляецца раз на чатыры гады (раней гэты тэрмін складаў 5 гадоў). Так, за час існавання кафедры адбылося 7 выпускаў, і зараз тут вучацца толькі дзюакурнікі. Таксама на карысць выбару спецыяльнасці «Класічная філалогія» сведчыць і двайны запіс у дыплومه: выпускнікі атрымліваюць кваліфікацыю «Філолаг. Выкладчык класічных моў і антычнай літаратуры і англійскай мовы. Перакладчык».

Многія спецыялісты, падрыхтаваныя на кафедры, выкладаюць лацінскую мову ў БДУ, БДМУ, БДТУ, Віцебскім дзяржаўным медыцынскім універсітэце, мінскіх медыцынскіх каледжах, працуюць у Нацыянальнай акадэміі навук, аддзелах рэдкіх кніг Нацыянальнай бібліятэкі краіны і іншых установах. Супрацоўнікаў з падобнай кваліфікацыяй мала, таму яны вельмі запатрабаваныя. Напрыклад, на размеркаванні апошніх выпускнікоў у мінулым годзе заявак ад заказчыкаў кадрў было больш, чым саміх студэнтаў.

Ужо на першым курсе студэнты-«класікі» пачынаюць асвойваць ла-

Дзюакурнік Уладзімір Грыцкевіч падчас выставы «Латинско-греческие надписи в храмовой культуре Беларуси»

Вольга Пракапчук са студэнтамі-класікамі ў кабінете грэчаскай філалогіі

Суразмоўцы Гамера і Вергілія

тынь. А яе відаў за гады вучобы ім сустрэнецца нямала – медыцынская, юрыдычная, біялагічная, латынь для філолагаў і гісторыкаў... Першы твор, які студэнты чытаюць у арыгінале, – гэта «Запіскі пра Гальскую вайну» Гая Юлія Цэзара. Далей іх чакаюць працы Гамера, Гарацыя, Фукідыда, Авідзія, Сафокла, Герадота і іншых тытанаў антычнай думкі. А яшчэ хлопцы і дзяўчаты гэтай спецыяльнасці могуць пахваліцца тым, што прачыталі ў арыгінале «Песню пра зубра» Міколы Гусоўскага. Нярэдка працы пісьменнікаў маладыя людзі чытаюць у межах акцыі дэкламатараў «Да Мельпамены», якую ладзіць кафедра.

Акрамя асноўных моў, на вивучэнне якіх адводзіцца пераважная колькасць вучэбных гадзін, студэнты падраздзялення вивучаюць літаратуру Старажытнай Грэцыі і Рыма, антычную філасофію, курсы па сінтаксісе мовы, Антычнасці ў беларускай, рускай і замежнай літаратуры і інш. Таксама спрабуюць сябе ў ролі выкладчыкаў: педагогічную практыку яны праходзяць на розных факультэтах БДУ. Студэнты атрымліваюць унікальныя веды і ўменні, таму і ўвага да іх павышаная – амаль персанальная. Хлопцы і дзяўчаты нават жартуюць, што тут яны «выпеставаныя як ніхто». А на здзіўленне: «Дык у вас тут цэлая аранжарэя!» – смяюцца і адказваюць: «Можна і так сказаць!»

– У сучасным свеце важна асвойваць сумежныя спецыяльнасці. І Галіна Іванаўна Шаўчэнка якраз яскрава прыклад навукоўца, які спалучыў у сферы сваіх інтарэсаў розныя напрамкі. Па першай адукацыі яна гісторык, а дысертацыю абараніла па філалогіі – найлепшая ілюстрацыя сімбіёзу ведаў, – пераканана кандыдат філалагічных навук дацэнт **Арына Кірычэнка**. – Уласным прыкладам зацікавіць моладзь умеюць усе нашы выкладчыкі.

Без постаці Галіны Іванаўны сапраўды нельга ўявіць акадэмічны шлях кафедры. І не толькі таму, што навуковец узначальвала яе 22 гады. Дзякуючы ёй тут сфарміраваліся моцныя выкладчыцкія калектывы аднадумцаў і папярэднікаў. Многія студэнты і навукоўцы прайшлі сваё станаўленне пад яе кіраўніцтвам. І сёння ў аўдыторыях гэтага падраздзялення жыве добразычлівая атмасфера, узаемамавага і ўза-

емавыручка. Калі каратка і ёміста ахаарактарызаваць кафедру, то найлепей падыходзіць дэвіз падраздзялення: «Veritate, sapientia, labore» («Ісцінай, мудрасцю, працай»). Гэтыя словы, на думку супрацоўнікаў, найбольш дакладна адлюстроўваюць дух і каштоўнасці кафедры класічнай філалогіі.

Цяперашнія «класікі» прыехалі з розных куткоў краіны: Віцебска, Баранавічаў, Слоніма, Наваполацка, Жыткавічаў і іншых населеных пунктаў.

Студэнта **Уладзіміра Грыцкевіча** з Баранавічаў апісваюць як аднаго з самых матываваных і зацікаўленых навучэнцаў. Паралельна малады чалавек з'яўляецца аспірантам Мінскай духоўнай акадэміі. Валоданне рэдкімі мовамі дапамагае яму ў святарскім служэнні (айцец Уладзімір – клірык баранавіцкага Храма святога вялікамушаніка Георгія Перамаганосца) і навуковых пошуках. Так, чацвёрты год запар студэнт займаецца асабліваасцямі перакладу тэрмінаў «праведнасць» і «справядлівасць».

– Калі я вучыўся ў семінарыі, у нас быў прадугледжаны курс па Антычнасці. Тады пачаў цікавіцца латынню, зразумеў, што базавых ведаў мне не хапае. Некаторы час спрабаваў павысіць узровень лацінскай мовы, затым паступіў у магістратуру. Там я пазнаёміўся з Арынай Уладзіміраўнай, даведўся пра нашу спецыяльнасць і ўжо мэтанакіравана рыхтаваўся да паступлення, чакаў год набору, – падзяляецца дзюакурнік. – Нагрузкі, пра якую расказвалі, не пужала ніколі, бо, як мне падаецца, калі чалавек чагосьці моцна хоча, абавязкова асілівае.

Мінчанка **Анжаліка Дзенісейка** – выпускніца Ліцэя БДУ. Пра кафедру яна даведалася, калі да іх на заняткі завіталі выкладчыкі філалагічнага факультэта. Тады ж дзяўчына вызначылася, што класічная філалогія – самае цікавае, што можа быць ва ўніверсітэце. Анжаліка гаворыць, што страху перад незвычайнай спецыяльнасцю ў яе не было, толькі хваляванне. Не дзіва, што адразу пасля паступлення яе зацігнула вучоба.

– З самага пачатку мяне натхнілі нашы выкладчыкі. Я ўбачыла, які прафесійны шлях яны прайшлі, як клапацяцца пра нас у няпростыя моманты. Таксама моцна падтры-

малі старшакурнікі: яны дапамагалі нам улліца і асвоіцца. Вядома, што ў любой незразумелай сітуацыі студэнт найперш пойдзе да студэнта, таму з многімі выпускнікамі мы камунікуем і зараз, – падзялілася дзяўчына. – Убудучыні мне хацелася б займацца выкладчыцкай дзейнасцю, быць падтрымкай для кафедры. Пры магчымасці засталася б тут, бо наша кафедра – гэта не проста працоўнае згуртаванне, а месца, куды трапляеш і адкуль не хочаш нікуды сыходзіць.

Асіпавічанка **Кацярына Пашукевіч** – выпускніца мінулага года. Яна таксама ўбачыла свой працяг у кафедры і цяпер працуе тут спецыялістам па забеспячэнні вучэбнага працэсу. У год паступлення дзяўчына выбрала паміж чатырма спецыяльнасцямі, і ў выніку вырашыла пайсці на «класіку». Канчаткова вызначыцца дапамагло жаданне авалодаць як мага большай колькасцю моў. Сёння ў яе «лінгвістычным» арсенале іх 7: італьянская, іспанская, польская, латынь, старажытнагрэчаская, навагрэчаская і англійская.

– Вельмі люблю структурнасць латыні. Калі атрымаецца, у будучыні хацела б выкладаць гэтую мову, а яшчэ – міфалогію і гісторыю Антычнасці, – адзначыла малады спецыяліст.

Кацярына гаворыць, што ўсе, хто мае дачыненне да кафедры, назаўсёды запамняць праекты, якія студэнты стваралі разам з выкладчыкамі: прыдумвалі ідэі, пісалі сцэнарыі для відэаролікаў і, канешне ж, іх увасаблялі.

– У нас заўсёды нешта адбывалася: канферэнцыі, праекты, здымкі відэа, інтэрв'ю для СМІ. Мы былі свайго роду «зорным курсам», які быў усюды, – узгадала выпускніца.

Актыўнасцяў на кафедры, варта сказаць, нямала. Найбольш буйныя з іх – конкурс творчых работ «Культурная спадчына Антычнасці і сучаснасць», праект «Латинско-грэчаскія надпісы ў храмавай культуры Беларусі» і школа юнага лацініста. Усе яны накіраваны на развіццё інтарэсу да класічных моў і Антычнасці.

Конкурс «Культурная спадчына Антычнасці і сучаснасць» ладзіцца на працягу 10 гадоў. Сёлета ў ім прынялі ўдзел больш за 130 студэнтаў розных факультэтаў БДУ (філалагічнага, гістарычнага,

юрыдычнага, біялагічнага, хімічнага, ФСК), БДМУ, а таксама навучэнцы Мінскага дзяржаўнага медыцынскага каледжа. Хлопцы і дзяўчаты інтэрпрэталі гісторыю старажытных грэкаў і рымлян у такіх напрамках, як «Плакаты», «Графіка», «Прыкладное мастацтва», «Паэзія» і «Малюнак». Многія з работ яшчэ доўга будуць захоўвацца на кафедры як напамін пра тое, што на Антычнасць заўсёды можна паглядзець з нязведанага боку.

Ініцыятыва «Латинско-грэчаскія надпісы ў храмавай культуры Беларусі» прызнана адной з найлепшых на конкурсе «Найлепшы студэнт праект БДУ – 2022». З ідэі па вучобе яна ператварылася ў выставу, якая вандруе па розных установах адукацыі краіны. Матэрыялы для яе на працягу года збіралі шасцёра студэнтаў кафедры – Уладзімір Грыцкевіч, Філіп Аслук, Кацярына Гапеева, Мацвей Драгун, Кацярына Зарэцкая і Павел Саўрыцкі. Экспазіцыя ўключае 7 стэндаў з выявамі больш чым 30 храмавых надпісаў, іх перакладам на беларускую і рускую мовы і поўныя біблейскія цытаты.

Аўдыторыя школы юнага лацініста – школьнікі і ліцэісты, якім цікава спасцігаць свет Антычнасці. На штомесячных занятках падлеткі знаёмяцца з геаграфіяй і гісторыяй Старажытнага Рыма, вивучаюць лацінскі алфавіт, спрабуюць чытаць, знаходзяць лацінскія словы ў сучаснай навуковай тэрміналогіі, фразеалагізмы антычнага паходжання, якія часта трапляюцца ў рускай мове, і інш. Таксама такія сустрэчы дапамагаюць дзецям вызначыцца з будучай прафесіяй.

Пасля развітання з маімі суразмоўцамі прыйшло разуменне, як у натоўпе моладзі пазнаць «класікаў». Калі вы спытаеце, хто такі Гамер і Гарацы, і пачуеце ў адказ, што гэта не персанажы мультфільмаў, а антычныя аўтары, творы якіх зараз вам зачытаюць у арыгінале, не сумнявайцеся: перад вамі студэнты кафедры класічнай філалогіі.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт аб’яўляе конкурс на замяшчэнне пасады прафесарска-выкладчыцкага складу

Факультэт журналістыкі		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АҚДП і службовай інструкцыі
Прафесар кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі	1 год	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Дацэнт кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі	5 гадоў	
Дацэнт кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі	2 гады	
Дацэнт кафедры медыялінгвістыкі і рэдагавання	5 гадоў	
Дацэнт кафедры медыялінгвістыкі і рэдагавання	3 гады	
Дацэнт кафедры медыялінгвістыкі і рэдагавання	3 гады	
Дацэнт кафедры медыялінгвістыкі і рэдагавання	2 гады	
Старшы выкладчык кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі		Вышэйшая адукацыя і наяўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай кваліфікацыі «Даследчык», вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 3 гады або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах службоўцаў, якія адносяцца да катэгорыі «Кіраўнікі» ці «Спецыялісты», праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 5 гадоў.
Старшы выкладчык кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі		Вышэйшая адукацыя, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 1 год або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах службоўцаў «Спецыялісты», праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 1 год.
Выкладчык кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі		Вышэйшая адукацыя, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 1 год або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах службоўцаў «Спецыялісты», праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 1 год.
Выкладчык кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі		
Выкладчык кафедры медыялінгвістыкі і рэдагавання		Вышэйшая адукацыя, якая адпавядае педагагічнай дзейнасці, ці вышэйшая адукацыя, што адпавядае навучальнаму прадмету (навучальнай дысцыпліне), без прад’яўлення патрабаванняў да стажу працы.
Выкладчык кафедры медыялінгвістыкі і рэдагавання		
Старшы выкладчык кафедры тэхналогій камунікацыі і сувязяў з грамадскасцю		Вышэйшая адукацыя і наяўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай кваліфікацыі «Даследчык», вышэйшая адукацыя і наяўнасць навуковай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў не менш за 3 гады або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах службоўцаў, якія адносяцца да катэгорыі «Кіраўнікі» ці «Спецыялісты», праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт кафедры міжнароднай журналістыкі	1 год	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў. Распрацоўка праграм па курсах выкладання; кіраўніцтва НДР студэнтаў; удзел у навукова-метадычных мерапрыемствах. Па даручэнні загадчыка кафедры ўдзел у падрыхтоўцы і правядзенні розных мерапрыемстваў. Ажыццяўленне навучальнай, навуковай, выхаваўчай, ідэалагічнай і навучальна-метадычнай працы ва ўстанове вышэйшай адукацыі, прапановы па яе ўдасканаленні. Правядзенне навучальных заняткаў з навушэнцамі, кіраўніцтва практыкай, курсавымі і дыпломнымі працамі (праектамі), праверка кантрольных прац.
Выкладчык кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі		Вышэйшая адукацыя, якая адпавядае педагагічнай дзейнасці, ці вышэйшая адукацыя, што адпавядае навучальнаму прадмету (навучальнай дысцыпліне) без прад’яўлення патрабаванняў да стажу працы. Ажыццяўленне рэалізацыі адукацыйных праграм вышэйшай адукацыі. Забеспячэнне поўнага і якаснага выканання адукацыйных стандартаў, навучальных планаў і навучальных праграм. Ажыццяўленне планавання па навучальным прадмеце (навучальнай дысцыпліне), распрацоўка структурных элементаў навукова-метадычнага забеспячэння. Арганізацыя і правядзенне навучальнай і навучальна-метадычнай працы па ўсіх відах навучальных заняткаў. Удзел у навуковай і навукова-даследчай працы па адным з навуковых напрамкаў кафедры.
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 301 (сакратар камісіі – Прахарэня М. В.); да 23 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9; да 21 красавіка.		

Кафедра педагагікі і праблем развіцця адукацыі		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АҚДП і службовай інструкцыі
Дацэнт кафедры педагагікі і праблем развіцця адукацыі	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт кафедры педагагікі і праблем развіцця адукацыі	5 гадоў	
Старшы выкладчык кафедры педагагікі і праблем развіцця адукацыі		Вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах педагагічных работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 3 гады.
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 234; да 23 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 234; да 21 красавіка.		

УСТАНОВА БДУ «НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧЫ ІНСТЫТУТ ПРЫКЛАДНЫХ ПРАБЛЕМ МАТЭМАТЫКІ І ІНФАРМАТЫКІ» АБ’ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАДЫ:

СТАРШАГА НАВУКОВАГА СУПРАЦОЎНІКА навукова-даследчай лабараторыі матэматычных метадаў абароны інфармацыі.
Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб’явы.
Адрас: 220030, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 4, каб. 802.
Тэлефон: 209-51-04.

*(дацэнт, прафесар, намеснік загадчыка агульнаўніверсітэцкай кафедры, загадчыка кафедры)

Біялагічны факультэт		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АҚДП і службовай інструкцыі
Дацэнт кафедры фізіялогіі чалавека і жывёл	3 гады	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт кафедры мікрабіялогіі	3 гады	
Дацэнт кафедры заалогіі	3 гады	
Дацэнт кафедры агульнай экалогіі і методыкі выкладання біялогіі	3 гады	
Дацэнт кафедры генетыкі	3 гады	
Дацэнт кафедры батанікі	1 год	
Загадчык кафедры батанікі	1 год	Вышэйшая адукацыя, наяўнасць навуковай ступені доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Асістэнт кафедры заалогіі		Вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах педагагічных работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не менш за 1 год.
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Курчатава, 10, каб. 212; да 23 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Курчатава, 10, каб. 212; да 21 красавіка.		
Да ўвагі! У газеце «Універсітэт» №1 (2266) ад 23 студзеня 2023 года была памылкова прадубліравана аб’ява біялагічнага факультэта пра конкурс на замяшчэнне пасады. Звяртаем увагу, што дакладнай трэба лічыць інфармацыю, якая размешчана ў газеце «Універсітэт» №13 (2264) ад 21 снежня 2022 года.		

Хімічны факультэт		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АҚДП і службовай інструкцыі
Загадчык кафедры арганічнай хіміі	4 гады	Вышэйшая адукацыя, наяўнасць навуковай ступені доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Дацэнт кафедры неарганічнай хіміі	5 гадоў	
Дацэнт кафедры электрахіміі	5 гадоў	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт кафедры высокамолекулярных злучэнняў	1 год	
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г.Мінск, вул. Бабруйская, 7, каб. 423; да 23 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул Ленінградская, 14, каб. 203; да 21 красавіка.		
Да ўвагі! У газеце «Універсітэт» №1 (2266) ад 23 студзеня 2023 года была памылкова прадубліравана аб’ява хімічнага факультэта пра конкурс на замяшчэнне пасады. Звяртаем увагу, што дакладнай трэба лічыць інфармацыю, якая размешчана ў газеце «Універсітэт» №13 (2264) ад 21 снежня 2022 года.		

Эканамічны факультэт		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АҚДП і службовай інструкцыі
Загадчык кафедры эканамічнай бяспекі	4 гады	Вышэйшая адукацыя, наяўнасць навуковай ступені доктара ці кандыдата навук, навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 7 гадоў.
Дацэнт кафедры міжнароднай палітычнай эканоміі	2 гады	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Дацэнт кафедры міжнароднай палітычнай эканоміі	2 гады	
Старшы выкладчык кафедры карпаратыўных фінансаў	2 гады	
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. К.Маркса, 31, каб. 65; да 23 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г.Мінск, вул. К.Маркса, 31, каб. 65; да 21 красавіка.		

Фізічны факультэт		
Назва пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду*	Кваліфікацыйныя патрабаванні да пасады паводле АҚДП і службовай інструкцыі
Дацэнт кафедры лазернай фізікі і спектраскапіі	1 год	Вышэйшая адукацыя, навуковая ступень доктара ці кандыдата навук, наяўнасць навуковых прац ці вынаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў ці спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі кафедры, не менш за 5 гадоў.
Месца (адрас) прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Бабруйская, 5, каб. 315; да 23 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г.Мінск, вул. Бабруйская, 5; да 21 красавіка (дадаткова будзе паведамлена кандыдатам на пасаду).		

НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЯ ўСТАНОВА «ІНСТЫТУТ ПРЫКЛАДНЫХ ФІЗІЧНЫХ ПРАБЛЕМ ІМЯ А. Н. СЕЎЧАНКІ» БДУ АБ’ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАДЫ:

НАВУКОВАГА СУПРАЦОЎНІКА лабараторыі дыстанцыйнай фотаметрыі аддзела аэракасічных даследаванняў па спецыяльнасці прыборы і метады эксперыментальнай фізікі 01.04.01 – 1.
Тэрмін конкурсу – месяц з дня апублікавання аб’явы.
Дакументы накіроўваць на адрас: 220045, г. Мінск, вул. Курчатава, 7, аддзел кадраў (каб. 230).
Тэлефон аддзела кадраў: 270-48-43.